

Startdocument Omgevingswet Waalre

November 2018

Inhoud

1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding.....	3
1.2 Omgevingswet in het kort	3
1.3 Meer dan een technisch juridische implementatie.....	4
1.4 Instrumenten.....	4
1.5 Leeswijzer	6
2. Kaders voor de implementatie	7
2.1 Doelstelling.....	7
2.2 Een vliegwiel voor de Kracht van Waalre	7
2.3 Bouwstenen in plaats van blanco canvas.....	8
2.4 Balans tussen flexibiliteit en rechtszekerheid	8
2.5 Regionale verbinding.....	8
2.6 Verwevenheid ruimtelijk, sociaal en economisch domein.....	9
2.7 Participatie is maatwerk.....	9
2.8 Veranderende rol gemeenteraad - college	9
3. Plan van aanpak	12
3.1 Werkwijze.....	12
3.2 Budget	15
3.3 Planning en mijlpalen	15

1. Inleiding

Voor u ligt het 'Startdocument Omgevingswet Waalre'. Met dit startdocument leggen we vast wat we de komende jaren gaan doen om de Omgevingswet goed in Waalre te laten landen. Het biedt een handvat om het implementatieproces vorm te geven en te volgen. De activiteiten richten zich in eerste instantie op 2019, met een doorkijk naar de jaren erna.

Gelet op de onzekerheden over de invoering van de Omgevingswet zelf, als ook de keuze om een proces met veel stakeholders vorm te geven is het van belang om ruimte te laten voor nieuwe inzichten. Samen groeien, ontwikkelen en leren: daarop richten we ons. En wie 'samen' is en hoe dat zal gaan? Dat is nog niet precies te zeggen. Wat we wel weten is dat we ervoor zorgen dat we betrokken zijn en elkaar betrekken als dat nodig is. In dit Startdocument leggen we de uitgangspunten voor het verdere implementatieproces van de Omgevingswet in Waalre vast, waarmee we in het verdere proces de omgeving tegemoet kunnen treden.

1.1 Aanleiding

Het omgevingsrecht is omvangrijk en complex. Op initiatief van het Rijk is de Omgevingswet nu in voorbereiding. De wet bundelt al de wetgeving op het gebied van de fysieke leefomgeving. Daardoor zijn minder regels nodig en wordt de wetgeving duidelijker en overzichtelijker. Ook biedt de Omgevingswet meer ruimte voor initiatieven en lokaal maatwerk. De wet heeft daarnaast gevolgen voor de werkwijze binnen de gemeente. Wij bereiden ons voor op de komst van de nieuwe wet. Dit is nodig om:

- de organisatie op tijd klaar en ingericht te hebben om te kunnen werken binnen de kaders van de Omgevingswet
- te kunnen werken overeenkomstig de doelstellingen van de Omgevingswet en
- te kunnen werken met de instrumenten uit de Omgevingswet.

1.2 Omgevingswet in het kort

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving.

Uitgangspunten van de wet

Door de bundeling van wetgeving zijn minder regels nodig. Hierdoor kan de wetgeving duidelijker en overzichtelijker worden opgeschreven. De uitgangspunten van de Omgevingswet zijn:

- minder en overzichtelijke regels
- meer ruimte voor initiatieven
- lokaal maatwerk
- vertrouwen

Doordat er minder regels zijn en doordat deze regels overzichtelijker zijn, is het wettelijke kader inzichtelijker voor burgers, ondernemers en overheden. Bovendien maakt de Omgevingswet het beheer van en de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving eenvoudiger.

De implementatie van de Omgevingswet vraagt een *transitieopgave*, daarmee wordt bedoeld: het inregelen van de wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Deze transitie is op zichzelf al een majeure opgave. Nog groter is de aanstaande *transformatieopgave*. Deze heeft betrekking op de veranderende manier van werken. Een manier die inwoners centraal zet en indirect ook iets betekent

voor de manier van werken van bestuur en organisatie. Beide opgaven vragen, vanaf nu doorlopend, aandacht.

Doel van de wet

Het motto van de wet is: 'ruimte voor ontwikkeling, waarborgen voor kwaliteit'. Het motto is vertaald in twee maatschappelijke doelen:

- een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit bereiken en in stand houden
- de fysieke leefomgeving doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen

Om deze maatschappelijke doelen te halen zijn er vier verbeterdoelen geformuleerd. De verbeterdoelen zijn:

- de fysieke leefomgeving samenhangend benaderen
- de bestuurlijke afwegingsruimte voor de fysieke leefomgeving vergroten
- de inzichtelijkheid, de voorspelbaarheid en het gebruiksgemak van het omgevingsrecht vergroten
- de besluitvorming over projecten in de fysieke leefomgeving versnellen en verbeteren

Dit startdocument beschrijft hoe we voor Waalre deze doelen kunnen gaan behalen. Enerzijds door het maken van nieuwe instrumenten, anderzijds door werkelijk anders met elkaar te gaan samenwerken.

1.3 Meer dan een technisch juridische implementatie

Een succesvolle implementatie vraagt tijd. We moeten met andere instrumenten gaan werken zoals de omgevingsvisie en het omgevingsplan. Ook moeten onze digitale voorzieningen zodanig worden ingericht dat we kunnen aansluiten op het Digitale Stelsel Omgevingswet (DSO) van het rijk. Maar de verandering is niet alleen een juridische en technische verandering. Het werkveld van de fysieke leefomgeving verandert ingrijpend. Dit heeft grote invloed op de cultuur binnen de organisatie. Deze cultuurverandering sluit aan bij de beweging die de gemeente inzet naar aanleiding van De Kracht van Waalre. De Omgevingswet vraagt om een andere rol van medewerkers, een andere wijze van besturen en een andere manier van samenwerken met de samenleving. Het is daarom één van de vliegwielen voor De Kracht van Waalre.

1.4 Instrumenten

De Omgevingswet kent zes instrumenten:

1. De omgevingsvisie; een strategische en integrale lange termijnvisie op de fysieke leefomgeving.
2. Programma's waarmee de doelen van de omgevingsvisie concreet worden gemaakt.
3. Decentrale regels, voor de gemeente is dit het omgevingsplan: één regeling voor de gehele gemeente met alle regels voor de fysieke leefomgeving.
4. Algemene rijksregels voor activiteiten beschermen de leefomgeving en geven initiatiefnemers inzicht in de mogelijkheden zonder vergunning.
5. Een omgevingsvergunning.
6. Een projectbesluit; nodig voor ingrijpende en ingewikkelde projecten waarbij een publiek belang speelt.

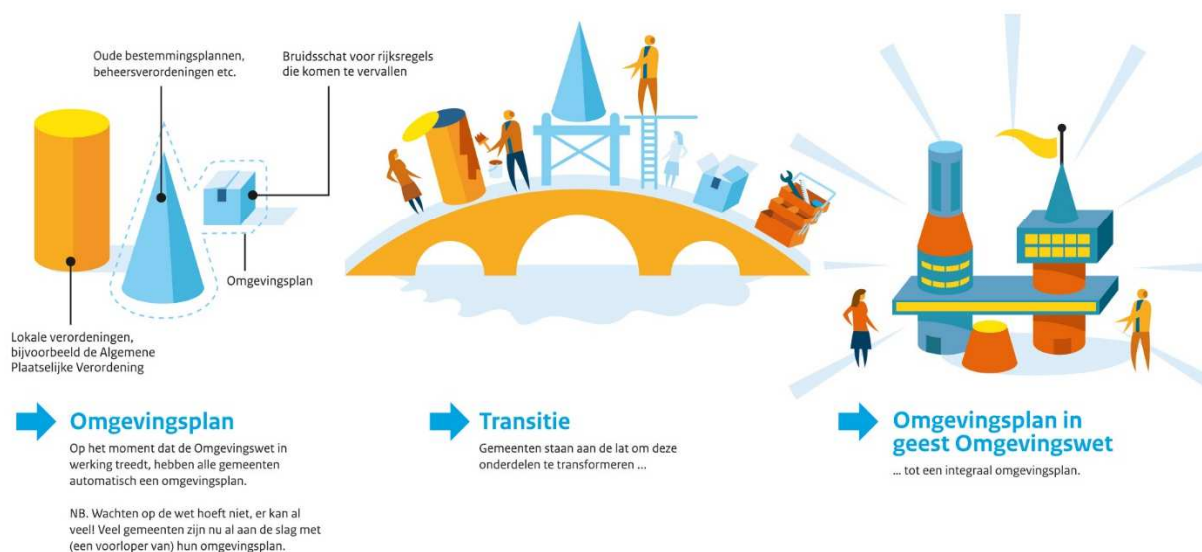
De 6 instrumenten

Figuur 1 De zes nieuwe instrumenten van de Omgevingswet (Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

De gemeente kan met de omgevingsvisie, programma's, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning sturen op de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet schrijft niet voor op welke wijze participatie bij het opstellen van deze instrumenten plaats moet vinden. In de aard van de wet ligt echter besloten dat de maatschappij een grote(re) rol, vroeg in het proces zal moeten krijgen. Dit kan in de vorm van een omgevingsdialoog.

Van bestemmingsplan naar omgevingsplan

Figuur 2 De weg van de huidige instrumenten (bestemmingsplannen, verordeningen, omgevingsvergunningen etc.) naar de nieuwe decentrale regels voor gemeente: het omgevingsplan (Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties)

Omgevingsvisie

Gemeenten moeten een Omgevingsvisie opstellen. Deze Omgevingsvisie is een integrale visie op de fysieke leefomgeving en de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen. Een omgevingsvisie gaat onder meer in op de samenhang tussen ruimte, water, milieu, natuur, landschap, vervoer, infrastructuur en cultureel erfgoed. Door in één overkoepelende, richtinggevende Omgevingsvisie op deze samenhang te sturen kan een duurzame ontwikkeling van de fysieke leefomgeving bereikt worden.

De Omgevingsvisie wordt door de gemeenteraad vastgesteld en is alleen bindend voor de gemeente zelf, niet voor derden. De Omgevingswet stelt geen eisen aan de vorm van de omgevingsvisie. Het past in de aard van de Omgevingswet om bij het opstellen en onderhouden van de omgevingsvisie de samenleving een grotere rol te geven.

De omgevingsvisie komt in de plaats van de huidige ruimtelijke structuurvisie, maar zal een bredere reikwijdte hebben dan deze structuurvisie, omdat in de omgevingsvisie het beleid voor de gehele fysieke leefomgeving wordt beschreven. Zo wordt in de omgevingsvisie ook het beleid op het gebied van bijvoorbeeld milieu, erfgoed, gezondheid en de sociale aspecten van de fysieke leefomgeving vervat. Hierdoor ontstaat een integrale visie op het beleid voor de fysieke leefomgeving van de gemeente Waalre.

Omgevingsplan, -vergunning en programma's

Het omgevingsplan bevat gemeentelijke regels over de fysieke leefomgeving. Voor het gehele grondgebied van de gemeente geldt één omgevingsplan. Een omgevingsplan regelt veel zaken binnen de gemeente. Hierin staan bijvoorbeeld regels over toedeling van functies aan locatie, milieu, natuur en cultureel erfgoed. En deze regels kunnen bijvoorbeeld gaan over activiteiten, maatwerk en beoordelingscriteria voor vergunningen.

Een programma is een pakket van beleidsvoornemens en maatregelen om omgevingswaarden of doelen in de fysieke leefomgeving te bereiken en te behouden. Programma's behandelen één of meerdere onderdelen van de fysieke leefomgeving (thematisch programma) of een specifiek gebied (gebiedsprogramma). Programma's zijn niet verplicht, maar als een omgevingswaarde¹ overschreden wordt, zal het college in een programma dienen aan te geven op welke wijze zij zorgt dat op termijn voldaan wordt aan de omgevingswaarde. De thematische of gebiedsgerichte programma's komen in de plaats van de huidige meer sectorale beleidsnotities.

Met een omgevingsvergunning kunnen burgers en bedrijven (en overheden) toestemming vragen om één of meer activiteiten in de fysieke leefomgeving uit te voeren. Een van de uitgangspunten van de Omgevingswet is om zoveel mogelijk activiteiten te regelen met algemene regels. Een beperkt aantal activiteiten is vergunningplichtig.

1.5 Leeswijzer

Na de voorgaande inleiding staan in hoofdstuk 2 de kaders voor het implementatieproces van de Omgevingswet in Waalre (doelstelling en uitgangspunten) opgenomen. Hoofdstuk 3 gaat in op het plan van aanpak. Daarin is aandacht voor de verschillende beheeraspecten tijd, geld, organisatie, planning en informatie.

¹ Omgevingswaarden zijn normen voor de kwaliteit die een gemeente, provincie of Rijk voor (een onderdeel van) de fysieke leefomgeving wil bereiken. Omgevingswaarden kunnen ook volgen uit Europese of andere internationale verplichtingen.

2. Kaders voor de implementatie

In dit hoofdstuk beginnen we met de doelstelling voor de opgave van de Omgevingswet in Waalre. Vervolgens worden zeven uitgangspunten benoemd die leidend zijn voor de verdere opzet van het proces om de Omgevingswet te implementeren in Waalre.

2.1 Doelstelling

Het Rijk heeft een viertal verbeterdoelen genoemd voor de opgave Omgevingswet (zie paragraaf 1.2). Uiteraard omarmen we die in Waalre ook. Maar voor onze eigen opgave definiëren we de volgende doelen:

- wij zijn voorbereid op de invoering van de Omgevingswet in 2021 voor die delen die verplicht zijn (Omgevingsvisie en uitvoering nieuwe taken)
- wij werken toe naar een andere rolverdeling tussen overheid en samenleving, passend bij Waalre en bij de opgave Omgevingswet, vanaf nu, met een tussenstop in 2021 (als de wet in werking treedt) naar 2029 (als de verbeterdoelen gehaald moeten zijn)
- wij werken toe naar een gelijke informatiepositie in 2029. Van gemeenteraadslid tot jurist en van inwoner tot wethouder: iedereen heeft straks toegang tot dezelfde informatie.

2.2 Een vliegwiel voor de Kracht van Waalre

Waalre heeft met De Kracht van Waalre een duidelijke visie op de lokale democratie, waarin de dialoog met inwoners centraal staat. Daarbij vormt het samenwerken als gelijkwaardige partners met die inwoners, belangengroepen en bedrijven het vertrekpunt. De nieuwe Omgevingswet biedt de mogelijkheid om in het ruimtelijk domein te gaan werken zoals past bij onze visie op de samenleving. Daar waar kan minder vanuit regels en meer vanuit vertrouwen en samenwerking.

Visie op de Samenleving van Waalre (Bron: De Kracht van Waalre)

De gemeente stimuleert de kennis en het zelforganiserend vermogen in de samenleving.

Inwoners van Waalre beschikken over veel kennis en hebben een groot organiserend vermogen. Waalre benut deze kennis en het organiserend vermogen door de gemeente als servicegerichte organisatie in te zetten. Waarbij het primaire uitgangspunt is de eigen kracht van onze inwoners. Om dat te bereiken, wil de gemeente haar inwoners stimuleren en waar nodig een helpende hand bieden en ruimte geven om zaken mogelijk te maken.

De gemeente stelt de relatie met inwoners centraal.

De gemeente staat dicht bij haar inwoners en weet wat er speelt en leeft. Door een professionele en open houding van haar medewerkers, is er sprake van een goede relatie met de inwoners. Pijlers binnen deze relatie zijn een positieve houding, vertrouwen, onderlinge interesses en belangstelling voor elkaar. Ontwikkelingen in de samenleving worden stimulerend opgepakt door een beroep te doen op creativiteit van inwoners en het delen van inzichten in bijvoorbeeld buurt- en wijkgesprekken.

De gemeente sluit met haar bestuursmodel aan op de veranderende samenleving.

De Waalrese samenleving kenmerkt zich in toenemende mate als een netwerksamenleving. Kennis, inzichten en relaties worden in (soms) wisselende groepen gedeeld en opgebouwd. De gemeente organiseert samen met inwoners de burgerparticipatie waarbij proactief inwoners worden gestimuleerd hieraan mee te doen. Nieuwe initiatieven en werkvormen worden gestimuleerd. Institutionalisering is niet langer een vanzelfsprekendheid.

Keuzes die gemaakt moeten worden hebben effecten op hoe e.e.a. voor de fysieke leefomgeving van onze inwoners geregeld is. Daarom staan inwoners centraal en hanteren we in het implementatieproces het uitgangspunt om 'van buiten naar binnen te werken'.

2.3 Bouwstenen in plaats van blanco canvas

We zien het bestaand beleid als vertrekpunt van het implementatieproces en de gesprekken daaromtrent. Dit houdt niet in dat er niets anders mag, kan of moet. Wel dat de aanleiding en de afgewogen keuzes uit het verleden niet worden vergeten. De Omgevingswet vraagt inzichtelijkheid; beargumenteerd afwijken van eerdere keuzes is daarin een passende aanpak. De Visie op Goed Wonen die in 2019 wordt vastgesteld is één van de belangrijke bouwstenen voor de Omgevingsvisie.

2.4 Balans tussen flexibiliteit en rechtszekerheid

De Omgevingswet brengt meer flexibiliteit met zich mee. Meer flexibiliteit betekent zeker niet dat we onze kernwaarden en de minder zelfredzame inwoners niet langer willen beschermen. De gemeente draagt zorg voor rechtsbescherming en rechtsgelijkheid van haar inwoners en bewaakt de balans tussen het algemene en individuele belang. De gemeente stelt daarvoor duidelijk de noodzakelijke wettelijke kaders, om alle inwoners bescherming te bieden.

De gemeente stelt omgevingswaarden en minimumeisen voor ontwikkeling per gebied vast. Door de informatievoorziening te verbeteren en processen te vereenvoudigen is meedoen toegankelijker voor iedereen. We spannen ons in de zelfredzaamheid van onze inwoners te vergroten. We hebben daarnaast aandacht voor de positie van minder zelfredzame inwoners bij verdere flexibilisering.

2.5 Regionale verbinding

Ook voor deze opgave geldt dat wij op zoek gaan naar partners. Daarbij gaat het enerzijds om strategische partners gericht op de lange termijn opgaven, anderzijds ook om partners op het gebied van uitvoering.

Samenwerken met regiogemeenten

We gaan met de gemeenten Best en Veldhoven verder verkennen om op onderdelen de implementatie van de Omgevingswet gezamenlijk op te pakken. Voordelen van deze samenwerking kunnen als volgt worden samengevat:

- snel de inhoud van alle relevante wet- en regelgeving doorgronden;
- gezamenlijke bijeenkomsten zijn efficiënter;
- kosten delen;
- leren van elkaar en met elkaar;
- delen van ervaringen en vernieuwende ideeën;
- sluit aan bij geest van de Omgevingswet: meer regionale samenwerking;

Voor de meer strategisch positionering van Waalre willen we de samenwerking in het Stedelijk Gebied verder verkennen. We investeren dan ook in het netwerk van het Stedelijk Gebied en specifiek in de samenwerking met Best en Veldhoven.

Samenwerken met ketenpartners

Samenwerking met ketenpartners is noodzakelijk op een aantal beleidsvelden (geluid, geur, trillingen, externe veiligheid, gezondheid, etc.) die op de lokale bestuurstafel komen te liggen.

Daarbij bespreken we wat er nodig is en geregeld moet zijn voor de gedecentraliseerde taken. We maken samenwerkingsafspraken met:

- Provincie Noord-Brabant
- Omgevingsdienst Zuidoost Brabant
- Waterschap De Dommel
- GGD
- Veiligheidsregio Brabant Zuidoost

Het tijdig investeren in deze netwerken draagt eraan bij om in de toekomst snel afwegingen te kunnen maken over meer complexe vergunningen.

2.6 Verwevenheid ruimtelijk, sociaal en economisch domein

In het sociaal domein heeft een transitieproces plaatsgevonden. Leerpunten uit deze trajecten gebruiken we om de implementatie van de Omgevingswet goed vorm te geven.

Daarnaast raken het fysieke en het sociale domein inhoudelijk steeds meer verweven. Dat geldt ook voor economische ontwikkeling. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de omgevingsvisie: een samenhangend, strategisch plan voor de fysieke leefomgeving. Een veilige, duurzame en gezonde omgeving waarin bewoners langer zelfstandig kunnen wonen. Een omgeving die de sociale cohesie bevordert met voldoende, goed bereikbare en beschikbare voorzieningen. We zoeken de verbinding tussen beide domeinen. Dit met als doel een fysieke leefomgeving te realiseren waar het fijn wonen, werken en recreëren is.

2.7 Participatie is maatwerk

De Omgevingswet schrijft voor dat verantwoord moet worden hoe burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden betrokken worden. Dit geldt voor de omgevingsvisie, het omgevingsplan en de omgevingsvergunning. Drie instrumenten die verschillend zijn. Een omgevingsvisie is vrij abstract terwijl een omgevingsvergunning heel concreet is. De gemeente bepaalt de vorm van de participatie en haar rol daarbij.

Niet alleen omdat het verplicht is, maar juist omdat we belanghebbenden vooruitlopend op besluitvorming willen betrekken om uiteindelijk tot betere plannen/oplossingen te komen. Dit om willekeur te voorkomen en te borgen dat de participatie ook daadwerkelijk meerwaarde heeft.

Bij verschillende ontwikkelingen/initiatieven kunnen wij als gemeente een andere rol innemen in het participatieproces. Uitgangspunt is dat participatie maatwerk is. De rol van de gemeente in het participatieproces is afhankelijk van het initiatief. Bij zowel het plan van aanpak voor de omgevingsvisie als het plan van aanpak voor het omgevingsplan wordt de gemeenteraad gevraagd een besluit te nemen over het optimale niveau van participatie en de voorkeursrol die de gemeente in ieder ontwikkeltraject wil innemen.

2.8 Veranderende rol gemeenteraad - college

De Omgevingswet kan gevolgen hebben voor de rolverdeling tussen de gemeenteraad en het college. In deze paragraaf staan de verschillende vraagstukken over deze nieuwe rollen opgenomen.

Rol gemeenteraad Waalre

De filosofie van de Omgevingswet is een veranderde rol van de overheid naar het 'ja, mits'-principe. Dat houdt in dat een deel van de taken die nu nog bij de gemeenteraad van Waalre ligt naar College

en samenleving verschuiven. De mate waarin dat gebeurt is aan de gemeenteraad. Het is de bedoeling van de wet dat de gemeenteraad straks de kaders en de grote lijnen bepaalt. Voor de gemeenteraad betekent dat mogelijk meer dan voorheen heldere kaders stellen ten dienste van de controlerende taak en meer op hoofdlijnen het debat voeren. Het is begrijpelijk dat de gemeenteraad grip wil blijven houden. Daardoor worden we uitgedaagd om goed na te denken wanneer de gemeenteraad wel wil gaan sturen en waarom en waarop dan precies. De uitdaging zal zijn om een goede balans te vinden tussen 'loslaten' en 'sturen'.

De gemeenteraad stelt aan de voorkant kaders vast in de omgevingsvisie. Dit kader vormt de basis voor het uit te werken omgevingsplan. In de visie worden integrale keuzes gemaakt rond onder meer energie, geluid, geur, woningbouw, bedrijvigheid en recreatie.

Ook al is nog niet helder hoe ver de andere overheden (Provincie, waterschap) 'zullen loslaten': niettemin krijgen we, meer dan nu, eigen beleidsvrijheid die we zelf moeten gaan invullen. Voor de beleidsvelden licht, lucht, geluid, trillingen, externe veiligheid en bodem krijgt de gemeenteraad de vrijheid keuzes te maken. Voor externe veiligheid mag de gemeenteraad gebieden aanwijzen en regels stellen (die al of niet vanuit het rijk kunnen worden overgenomen via de zogeheten 'bruidsschat'). Daarbij mag de gemeenteraad regels stellen voor bedrijfsactiviteiten op het gebied van trillingen. Voor geur mag u een bebouwingscontour vaststellen, incl. regels en omdat vrijwel alle regels voor bodem (behalve oude gevallen en specifieke zorgplicht) vervallen (tenzij u de extra regels vanuit het rijk overneemt). De vraag is of de gemeenteraad op dit onderwerp zelf keuzes wenst te maken. Gezondheid is een thema waarmee rekening gehouden moet worden bij de toedeling van functies. En als sprake is van ernstige gezondheidsrisico's kan de gemeenteraad hiervoor regels voeren die het mogelijk maken om een omgevingsvergunning te weigeren. Door de taak die gemeenten op deze beleidsvelden krijgen, komt er naast verantwoordelijkheid ook nog een set 'extra' regels bij. Een dubbele uitdaging eigenlijk om er toch voor te zorgen dat er meer 'ja, mits' kan worden uitgesproken bij initiatieven. Tot slot bestaat de mogelijkheid om regels die vanuit het Bouwbesluit niet meer in de Omgevingswet/ Besluit Bouwwerken Leefomgeving terugkomen, te voeren als dat gewenst blijkt.

De gemeenteraad bepaalt straks hoeveel ruimte inwoners krijgen bij de invulling van het omgevingsplan. De mate waarin dat gewenst is zal tijdens het traject van de omgevingsvisie diverse malen aan bod komen. In dat traject wordt ook specifieke aandacht besteed aan de delegatiemogelijkheden in het omgevingsplan aan het College.

Rol College Waalre

De grotere afwegingsruimte, zoveel als de gemeenteraad van Waalre toelaat, geeft meer mogelijkheid aan College om vergunningen te verlenen. Met een omgevingsvergunning kunnen burgers en bedrijven (en overheden) toestemming vragen om één of meer activiteiten in de fysieke leefomgeving uit te voeren. De omgevingsvergunning 'nieuwe stijl' zal in principe binnen 8 weken afgegeven moeten worden, waarbij de vergunningaanvraag meer integraal beoordeeld moet worden, in afstemming met ketenpartners zoals het Waterschap, Veiligheidsregio, GGD en Omgevingsdienst. Dit vraagt een cultuurverandering binnen het College: sneller besluiten durven nemen op basis van vertrouwen en de beschikbare informatie (vanuit diverse partijen).

Het College kan programma's vaststellen. Een programma onder de Omgevingswet is een pakket van beleidsvoornemens en maatregelen om omgevingswaarden of doelen in de leefomgeving te bereiken en daaraan te blijven voldoen. In het programma staan concrete maatregelen die nu nog voorkomen in de uitvoeringsparagrafen van strategische plannen en structuurvisies. In een programma staat ook hoe thematische normen of gebiedsgerichte doelstellingen gehaald gaan worden. De programma's binden – op enkele uitzonderingen na – alleen het vaststellend

bestuursorgaan. Programma's zijn niet verplicht en zullen in Waalre enkel bij uitzondering opgesteld worden (m.u.v. geluid waarvoor vanuit EU-richtlijnen meer gevraagd wordt wat mogelijk zal resulteren in een programma).

Rol ambtelijke organisatie Waalre

De ambtelijke organisatie begeleidt het proces van invoeren van de Omgevingswet, uiteraard in opdracht van Gemeenteraad en College. In een steeds veranderende context is het van belang dat er onderling vertrouwen is in de zoektocht die moet worden doorlopen. De onzekerheden die deze opgave kennen zijn voor alle partijen zoals ze zijn. De ambtelijke organisatie zal de ontwikkelingen nauwlettend volgen en de gemeenteraad indien nodig bestuurlijke keuzes voorleggen. De schotten tussen beleidsvelden mogen weg en meer dan voorheen zullen bestuurders en medewerkers van verschillende bestuurslagen met elkaar moeten meekijken. Alleen dan lukt het om stappen voorwaarts te maken in deze opgave. Een houding die op een weloverwogen manier uitgaat van 'Ja, mits' in plaats van 'Nee, tenzij'. Bij het ontwikkelen van de instrumenten is naast ruimtelijke expertise ook expertise op participatie en communicatie vereist.

Deze organisatieontwikkeling is al ingezet en de daarin te ontwikkelen vaardigheden zijn: ondernemerschap, leren, flexibiliteit, talentontwikkeling, co-creatie en innovatieve werkmethoden centraal.

3. Plan van aanpak

Zoals aangegeven gaan we werkenderwijs aan de slag. We starten met een aantal trajecten naast elkaar en proberen door goed afgestemde besluiten in elk deeltraject te komen tot aanpassing en verandering. In al deze trajecten werken wij vanuit de zeven uitgangspunten zoals in voorgaand hoofdstuk beschreven. We zijn bereid elkaar aan te spreken als we zien dat niet volgens deze uitgangspunten gehandeld wordt en staan open voor verbeteringen en suggesties

3.1 Werkwijze

De totale implementatie-opgave Omgevingswet wordt de komende jaren aan hand van vijf deelprogramma's binnen de gemeente Waalre verder ingevuld. De gemeenteraad is met name aan zet bij de volgende programmalijnen:

- Deelprogramma Omgevingsvisie
- Deelprogramma Omgevingsplan (beleid en regelgeving)
- Deelprogramma Samenwerking & Bestuur

De andere programmalijnen zijn primaire opgaves en worden door het college en de ambtelijke organisatie opgepakt. De gemeenteraad wordt over de voortgang van onderstaande programma's periodiek geïnformeerd:

- Deelprogramma Informatievoorziening (Dienstverlening & ICT)
- Ontwikkeling organisatie

De verschillende deelprogramma's worden integraal en gestructureerd opgepakt, wel met de nodige flexibiliteit en agile achtige aanpak. Tegelijkertijd loopt door alle deelprogramma's heen de veranderde houding vanuit De Kracht van Waalre.

De gemeenteraad wordt periodiek in beeldvormende (werk)sessies meegenomen door het college en de ambtelijke organisatie over de voortgang van de implementatie van de Omgevingswet in Waalre.

De omgevingsvisie

In het Omgevingsvisietraject verkennen we waar de ruimte ligt voor deregulering en voeren een open discussie met bestuur, inwoners en partners over op welke thema's zij een sturende rol van de overheid verwachten, welke regels nodig zijn én welke niet meer. We werken daarbij met bouwstenen in plaats van een blanco canvas: bestaand beleid is vertrekpunt bij de visieontwikkeling en de gesprekken daaromtrent. Dit houdt niet in dat er niets anders mag, kan of moet. Wel dat de aanleiding en de afgewogen keuzes uit het verleden een startpunt vormen.

De Omgevingsvisie geeft een integrale visie op de leefomgeving. De visie komt tot stand in gesprek met gemeenteraadsleden, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties en verenigingen. Voor de gemeenteraad is de Omgevingsvisie het instrument om te sturen. Zij stelt de visie vast. Het Omgevingsvisietraject start in het eerste kwartaal van 2019 en duurt zo'n 1,5 jaar tot vaststelling. In het Plan van aanpak, dat in het tweede kwartaal van 2019 op de gemeenteraadsagenda komt, zal aandacht worden besteed aan het volgende:

- Welke thema's, binnen welke gebieden, centraal moeten staan in de Omgevingsvisie;
- Inrichting voor participatie- en communicatie in het Omgevingsvisietraject;
- De noodzakelijke processtappen in het visietraject;
- De koppeling met een belangrijke bouwsteen: de Visie op Goed Wonen;
- Rol gemeenteraad en college in de processtappen;
- Vaststelling van de Omgevingsvisie;
- Regelgeving.

Het omgevingsplan

De Omgevingswet vraagt (digitale) inzichtelijkheid in welk beleid en regelgeving (in bestemmingsplannen en verordeningen) van toepassing zijn op welk gebied. Een vereenvoudigingsslag in bestaand beleid en regelgeving is daarmee een voorwaarde. We brengen in kaart:

- Welke regels de gemeente Waalre heeft;
- Welke regels de gemeente nu actief gebruikt en handhaaft;
- Welke regels eventueel geschrapt kunnen worden;
- Welke regels het Rijk onderbrengt in de zogeheten 'bruidsschat';

Met een goede analyse van de hierboven genoemde regels gaan we in 2019 met de gemeenteraad in sessies uitwerken hoe om te gaan met de huidige en toekomstige regels. Op basis van een gedragen beeld werken we in de tweede helft van 2019 toe naar een plan van aanpak voor de ontwikkeling van het Omgevingsplan. Medio eerste kwartaal 2020 verwachten wij een plan van aanpak ter besluitvorming aan de gemeenteraad te kunnen voorleggen.

Samenwerking en bestuur

Voor de opgave Omgevingswet geldt dat wij op zoek gaan naar partners. Daarbij gaat het enerzijds om strategische partners, gericht op de lange termijn opgaven maar ook om partners op het gebied van uitvoering. We gaan de samenwerking met de gemeenten Best en Veldhoven verder verkennen. Voor de meer strategische positionering van Waalre willen we de samenwerking met het Stedelijk Gebied verder verkennen.

Samenwerking met ketenpartners is noodzakelijk op een aantal beleidsvelden (geluid, geur, trillingen, externe veiligheid, gezondheid, etc.) die op de lokale bestuurstafel komen te liggen. Deze partners hebben we hard nodig bij de implementatie van de Omgevingswet en om in de toekomst snel afwegingen te kunnen maken over meer complexe vergunningen.

Ook de (veranderende) rolverdeling tussen gemeenteraad en college gaan we samen met de gemeenteraad verkennen. Middels discussies en werksessies met de gemeenteraad, werken we toe naar:

- Strategische samenwerking in de regio
- Samenwerkingsafspraken met ketenpartners
- Heldere rolverdeling tussen gemeenteraad en college

Digitalisering

Voor het ondersteunen van de veranderopgaven en het bereiken van de doelen van de Omgevingswet is digitalisering een belangrijk instrument. Het doel van het Digitaal Stelsel Omgevingswet is eenzelfde informatiepositie voor overheden, ketenpartners en inwoners.

Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) ondersteunt gebruikers bij de uitvoering van processen voor planvorming, vergunningverlening, toezicht en handhaving via kwalitatief goede informatie op het gebied van de fysieke leefomgeving. Het moet integraal inzicht en overzicht voor de gebruikers opleveren en maakt het mogelijk dat (besluitvormings-)processen sneller en voorspelbaarder verlopen.

De gemeente dient zich aan te sluiten bij het Digitaal Stelsel. De Rijksoverheid levert een globale architectuur, die naar verwachting ongeveer medio 2020 gereed zal zijn. Naast het aansluiten op het digitale stelsel, zal er ook gekeken moeten worden naar hoe deze (lokale) informatie te ontsluiten. De stap naar meer digitale dienstverlening is met het aansluiten op het DSO nog niet (helemaal) gemaakt.

Dit deelprogramma is een primaire opgave en wordt door het college en de ambtelijke organisatie opgepakt. In 2019 en 2020 wordt ingezet op:

- Het voorbereiden aansluiting op het DSO;
- Het vormen van een visie op de informatievoorziening

Ontwikkeling organisatie

Samen met het managementteam en medewerkers wordt bezien wat de teams en medewerkers nodig hebben om te voldoen aan de nieuwe eisen die de Omgevingswet en de bestuurlijke ambities aan hen stellen. Waar het strategisch organisatieplan voorziet in deze ontwikkeling zal vanuit het traject Omgevingswet geen extra inzet worden gepleegd.

Uiteraard blijft 'de winkel gedurende de verbouwing open'. Dat kan betekenen dat extra capaciteit nodig is. Uitgangspunt voor de ontwikkelopgave is dat eigen medewerkers deelnemen in het traject van invoering van de Omgevingswet om te kunnen meedenken en hun kennis en kunde van Waalre te kunnen inbrengen. Voor regulier werk kan worden bezien of tijdelijke inhuur wordt gepleegd.

Daarbij liggen er in het huidige werk ook kansen om te werken in de geest van de Omgevingswet. Het is goed om telkens te bezien of het mogelijk is om meer ruimte aan inwoners te geven. Vooralsnog binnen de kaders die er liggen, maar met een goed doorgronde risicoanalyse zou het mogelijk ook net buiten die kaders kunnen liggen.

Onafhankelijk van de vaststelling van de omgevingsvisie en het omgevingsplan in Waalre, is de Omgevingswet vanaf 1 januari 2021 van kracht. Dit betekent onder andere kortere termijnen voor de omgevingsvergunningstrajecten, die vragen om nieuwe werkprocessen binnen de organisatie en met ketenpartners. Binnen de ambtelijke organisatie wordt daarom in 2019 en 2020 gewerkt aan:

- De nieuwe werkprocessen;
- Het opstellen en uitvoeren van een opleidingsprogramma voor medewerkers
- Experimenten met de nieuwe manier van werken

3.2 Budget

Het invoeringstraject Omgevingswet loopt in ieder geval tot ruim na 2021. De totale kosten van dit traject voor onze gemeente zijn hoogst onzeker. Ook landelijk lopen per gemeente de ramingen uiteen van enkele tonnen per jaar tot miljoenen. Zeker is evenwel dat het zal gaan om een substantieel extra bedrag. In de loop van het traject worden inhoudelijke keuzes gemaakt, die bepalend zijn voor de hoogte van de kosten. Dit geldt zeker voor de te maken keuzes op het gebied van participatie.

In de huidige begroting 2018 is voor 2018 een krediet van 225.000 euro en voor 2019 125.000 euro opgenomen. Deze bedragen zijn in 2017 geraamd op basis van een rekenmodel van de VNG. Voor de jaren 2019 en 2020 wordt nu een totaal krediet van 260.000 euro gevraagd. Het restant krediet van 90.000 euro uit de huidige begroting kan daardoor terugvloeien naar de algemene reserve.

Het totale krediet voor 2019-2020 is opgebouwd uit de volgende posten:

- Algemene projectcapaciteit waaronder communicatie (eventueel in samenwerking met Best/Veldhoven)	€ 75.000,00
- Omgevingsvisie (kosten externe adviseur, communicatie en participatie)	€ 75.000,00
- Analyse en plan van aanpak Omgevingsplan	€ 25.000,00
- Analyse en opstellen visie informatievoorziening	€ 25.000,00
- Opstellen opleidingsplan, trainingen, opleidingen en bijeenkomsten medewerkers	€ 50.000,00
- Invulling werksessies met gemeenteraad en regio	€ 10.000,00

De ambtelijke formatie-uren zijn niet meegenomen in bovenstaande posten en worden vergoed vanuit het regulier budget. Eventuele tijdelijke inhuur voor het reguliere werk is geraamd in de post 'Algemene projectcapaciteit'.

In 2020 komt er dan een betere onderbouwing van de benodigde middelen voor de verdere invulling van het implementatie-proces een voorstel richting uw raad. Dan zal er met name ook meer zicht bestaan op het opstellen van een Omgevingsplan, de benodigde investeringen op ICT-gebied en de impact van eventuele personele consequenties.

3.3 Planning en mijlpalen

Om de Omgevingswet goed te laten landen in Waalre is een planning opgesteld. Deze planning geeft een overzicht van de opeenvolgende acties in 2019-2020:

Startdocument Omgevingswet in Waalre	Q4 2018
Verkenning samenwerking gemeenten Best en Veldhoven	Q1 2019
Inventarisatie, analyse en discussie huidig beleid en regelgeving	Q1 2019 – Q4 2019
Analyse en visie op Informatievoorziening	Q1 2019 – Q4 2019
Vaststellen Visie op Goed Wonen	Q1 2019
Plan van Aanpak Omgevingsvisie vaststellen door gemeenteraad	Q2 2019
Traject opstellen Omgevingsvisie	Q2 2019 – Q1 2020
Voorstel voor een 1 ^e experiment met Omgevingswet	Q2 2019
Plan van Aanpak Omgevingsplan vaststellen gemeenteraad	Q1 2020
Vaststellen Omgevingsvisie	Q2 2020

Op weg naar de Omgevingswet

Een tijdpad voor Waalre – 5 programmalijnen

